

Nemzetpolitikai összefoglaló

2015. 4. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Folytatódik a Kőrösi Csoma Sándor Program

Folytatódik a diaszpóra magyarságának megerősítését célzó Kőrösi Csoma Sándor Program, amelyre február 27-éig várják a jelentkezéseket – jelentette be a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára. Potápi Árpád János sajtótájékoztatón elmondta: idén ismét száz fiatal utazhat öt kontinensen a diaszpóra magyar közösségeihez. Mindenkire számítanak, a programnak felső korhatára nincs, és arra is lehetőség van, hogy a korábban már kint járt fiatalok térjenek vissza a közösségekhez – jelezte. A program célországai bővültek, az új helyszínek között szerepel Ciprus, Görögország, Olaszország, Portugália és Spanyolország. Potápi Árpád János reményei szerint a program segítségével talán megállíthatók, adott esetben vissza is fordíthatók az asszimilációs folyamatok ezen közösségeknél. Gaal Gergely, a program koordinátora kiemelte: a külföldi szervezetek kérésének eleget téve változásokról döntöttek. A déli féltekén a májustól október végéig, az északon augusztustól 2016 májusáig tartó időszakon belül legfeljebb kilenc hónapig tart majd a kint tartózkodás. Nagyobb hangsúlyt kap az unió, és elsősorban azon országok, ahol a tagállamok diaszpóraszervezetei jelen vannak. A harmadik alkalommal, egymilliárd forintos kerettel meghirdetett program célja a diaszpóra magyarságának megszólítása, nemzeti identitásának megerősítése, a közösségi és kulturális élet megszervezése, fejlesztése. Az első évben negyvenhét, tavaly pedig száz fiatal vett részt a programban.

A Kőrösi Csoma Sándor Programmal párhuzamosan indítanak egy másikat is, melynek neve várhatóan Petőfi-program lesz. A program az egykori monarchia területére terjed majd ki, érintve Csángóföldet, Csehországot, Bosznia-Hercegovinát, Macedóniát, Dél-Lengyelországot egyaránt. A program alapvetően nem az emigráció magyarságát, hanem a Kárpát-medencében élőket szeretné megcélozni. A magyar közösségekhez várhatóan ötven fiatalot küldenek ki, akik a kulturális feladatok mellett a szórványmagyarság közösségeinek szervezésében, építésében, identitásának megerősítésében segítenek majd.

Semjén Zsolt köszönetet mondott az RMDSZ-nek Kolozsváron

Nem engedhető meg, hogy az RMDSZ ne játsszon fontos szerepet a bukaresti törvényhozásban – jelentette ki Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes azon a kolozsvári gálán, amelyen megalapítása 25. évfordulóját ünnepelte az RMDSZ a magyar operában. A miniszterelnök-helyettes köszönetet mondott azért, hogy az RMDSZ kiállt az etnikai alapon szerveződő pártok gondolata mellett. Úgy vélte, csak az etnikai alapú határon túli magyar pártok biztosíthatják a nemzetrészek fennmaradását. Semjén Zsolt nyomatékosította, a Kárpát-medencei magyarság soha nem kért olyan jogokat, amelyek Európa más országaiban nem léteznek, vagy nem általánosan elfogadottak. „Ha elfogadnánk, hogy van valami, ami másnak jár, de nekünk nem, azt fogadnánk el, hogy

másodosztályú polgárok vagyunk az Európai Unióban” – jelentette ki a miniszterelnök-helyettes. Markó Béla, az RMDSZ volt elnöke hosszasan idézett abból a szándéknyilatkozatból, amelyet az RMDSZ alapítói 1990. január 13-án fogalmaztak meg. Megállapította, az akkor megfogalmazott célok ma is érvényesek. Azt tartotta viszont jelentős különbségnek, hogy míg az erdélyi magyarságnak 25 évvel ezelőtt nem volt veszténivalója, ma már van, hiszen ez idő alatt az RMDSZ-nek jogokat sikerült kivívnia, részben sikerült visszaszerezni az államosított egyházi, közösségi vagyont, és intézményhálózatot sikerült kiépíteni. „Azzal az elégtétellel vagyok itt, hogy amit tőlünk el akarnak venni, iskolát, himnuszt, azt mi vívtuk ki” – jelentette ki Markó Béla. Kelemen Hunor, a szövetség jelenlegi elnöke arról beszélt, hogy az RMDSZ teljesítményét az elért eredményekhez is, és a kezdeti álmokhoz, vágyakhoz is lehet viszonyítani. Jelentősnek találta a szövetség megvalósításait, de a szövetség elégedetlenségét kiváltó eseményekre is kitért. A közönség tapsát váltotta ki azzal, hogy a Nagy Zsolt volt távközlési miniszterre, és tanácsadójára, Kerekes Gáborra kirótt börtönbüntetést igazságtalannak nevezte, és szolidaritásvállalásra biztatott. „Az a mi nagy feladatunk, hogy úgy dolgozzunk, úgy építsük a közösséget tömbben, egyes vidéken és szórványban egyaránt, hogy szülőföldjén találja meg az egyéni és családi jövőjéhez vezető utat minden magyar ember” – fogalmazott Kelemen Hunor. Az RMDSZ-t Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke, Berényi József, a felvidéki Magyar Közösség Pártjának elnöke, és Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke is köszöntötte. Valamennyien megemlézték, az RMDSZ politikája az általuk képviselt közösségre is kihat. Az ünnepség keretében az RMDSZ életműdíjat adott át Kántor Lajos kolozsvári irodalomkritikusnak, és a kortárs erdélyi magyar kultúráért díjjal tüntette ki Bogdán Zsolt színművészt, Bartha Ciupe Ernő képzőművészt, Jánk Károly költőt.

Szilágyi Zsolt az Erdélyi Magyar Néppárt új elnöke

Korábbi alelnökét és államfőjelöltjét választotta elnökévé az Erdélyi Magyar Néppárt Marosvásárhelyen ülésező harmadik országos küldöttgyűlése szombaton. A területi szervezetek korábban öt politikust – köztük Szilágyi Zsoltot és a novemberi államfőválasztás után lemondott Toró T. Tibor eddigi elnököt – jelölték a párt élére. A távozó elnök köszöntő beszédében azt mondta: Szilágyi Zsolt lehet az az integráló személy, aki új hitet és lendületet adhat az EMNP-nek a további építkezéshez, és a 2016-os választásokon való jó szerepléshez. A rendkívüli küldöttgyűlésen, a zárt ajtók mögött zajló tisztújítás során a többi jelölt visszalépett, így csak Szilágyi Zsolt neve került a szavazólapra, akinek a küldöttek nagy többsége bizalmat szavazott. Első, elnöki minőségben megtartott sajtótájékoztatóján Szilágyi Zsolt hangsúlyozni kívánta: azokkal vállalkozott közös munkára, akik őszinte, tiszta, autonómiaközpontú politikával akarnak jövőt teremteni az erdélyi magyarságnak. Csapatából nem fog hiányozni elődje sem, akit a munka folytatására kért, az EMNP korábbi vezetője pedig vállalta, hogy az újonnan

létrehozott tisztségből, stratégiai alelnökként szolgálja tovább a pártot. Egyébként Szilágyi Zsolt megszavazása után a küldöttek Zakariás Zoltánt, Zatykó Gyulát, Mátis Jenőt, Johann Taierlinget és Kolcsár Andrászt választották alelnöknek. Szilágyi Zsolt a jövő nyári önkormányzati választásokra való felkészülést nevezte az alakulat legfontosabb feladatának. Első lépésként választási szövetséget ajánlott a Magyar Polgári Pártnak (MPP), ugyanakkor továbbra is az RMDSZ-szel szembeni verseny szorgalmazója maradt. Mint magyarázta, „a magyar–magyar összefogásnak és a versenynek, a politikai pluralizmusnak is van értelme: meg kell találni a kellő mértéket”. Mind Szilágyi, mind Toró azt javasolta, hogy az erdélyi magyar–magyar párbeszéd érdekében élesszék fel az RMDSZ-szel együtt 2009-ben létrehozott Erdélyi Magyar Egyeztető Fórumot (EMEF), amelyben szerintük a pártok mellett az autonómiamozgalmak képviselőinek is meg kell találni a helyét.

Félórás köszöntőbeszédében, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács üdvözlét hozó Tőkés László miután üdvözölte a fennállásának 25. évfordulóját ünneplő RMDSZ-t – rámutatva, hogy „a mi történetünk is részét képezi a 25 év történetének” –, rögtön hozzátette, hogy a szövetség dicső múltjával akarja igazolni sivár jelenét. Ezért ünneplés helyett önvizsgálatot, revíziót javasolt Kelemen Hunornak, Markó Bélának és társainak. Mindemellett nem tartaná jó ötletnek lemondani a szövetséggel való együttműködésről, azonban az összefogásnak semmiképp nem az RMDSZ ernyője alatt kell létrejönnie, vélekedett az EP-képviselő. Tőkés abbéli reményét fejezte ki, hogy a közeljövőben sikerül a néppárt és a romániai magyar választók döntő többsége által támogatott Klaus Johannis államfővel a sajátos magyarságpolitika kidolgozásáról tárgyalni, hiszen, mint fogalmazott: „a magyarság igényeit nem lehet a Románia 18 kisebbségére vonatkozó kisebbségpolitikájába belezsúfolni, amint azt az RMDSZ kisebbségi törvénytervezetében megkísérelte”. „Egyesek azt mondják az EMNP-ről, hogy lakájpárt, és azt, hogy ejtették Budapesten. Nem kell felülni minden híresztelésnek, és az sem igaz, hogy meg akarják vonni a magyarországi támogatásokat a demokráciaközpont-hálózattól” – jelentette ki Tőkés László.

A néppárt küldöttgyűlése jó alkalomnak mutatkozott arra, hogy a két nemzeti tanács is új fejezetet nyisson. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) ismét szorosabbra szeretné fűzni az együttműködést, amit a két szervezet vezetői előbb köszöntőbeszédükben jelentettek be, majd közös sajtótájékoztatón igyekeztek nyomatékosítani. Tőkés László és Izsák Balázs arról beszélt, hogy tizenkét évvel ezelőtt az EMNT és az SZNT együtt indult, közösek voltak a célkitűzéseik, majd létezett egyfajta „szétfejlődés”, de most eljött az ideje annak, hogy stratégiai partnerség keretében erősítsék a viszonyt. Ennek kialakításával a két szervezet fontos tartópillére szeretne lenni az erdélyi magyar ügynek. A szálak szorosabbra fűzésével a két nemzeti tanács példát szeretne mutatni a többi erdélyi magyar politikai szereplőnek a magyar egység erősítésének fontosságát illetően. Ennek érdekében idén egy közös EMNT–SZNT-küldöttgyűlést terveznek. Az együttműködés elsősorban az integrált autonómia-képviselőt jegyében képzelhető el, de ugyanúgy közös ügynek számít a zászlókkal kapcsolatos hatósági fellépés

is, hiszen, mint hangsúlyozták, Romániában jelképtilalom-háború folyik a magyarság és a székelység szimbólumai ellen.

Február 1-jétől visszaigényelhető a szlovák állampolgárság

Megkezdte a szlovák belügyminisztérium hétfőn annak a miniszteri rendeletnek a gyakorlati alkalmazását, amelynek alapján államérdekből visszakaphatja elveszített szlovák állampolgárságát az érintettek egy része. A rendelet lehetővé teszi, hogy az érintettek igényelhessék és visszakaphassák az 1993 után, vagyis a jelenlegi szlovák állam megalakulását követően megszerzett szlovák állampolgárságukat, ha azt egy másik ország állampolgárságának felvétele után veszítették el. A kérvények egyéni elbírálás alá esnek, a döntés meghozatalakor a szaktárca figyelembe veszi, hogy az érintett milyen módon és milyen körülmények között szerezte meg egy másik ország állampolgárságát, s veszítette el emiatt a szlovákot. A „körülmények” vizsgálatánál a legfőbb szempont az, hogy az érintett személy az adott időpontban rendelkezett-e állandó lakóhellyel abban az országban, amely állampolgárságának felvétele után a szlovákot elveszítette. A kérvények ilyen elvek mentén való elbírálása nem hoz érdemi változást azon felvidéki magyarok túlnyomó többségének, akiket a hatályos szlovák törvény eddig megfosztott szlovák állampolgárságuktól, miután bejelentették a hatóságoknak a magyar állampolgárság felvételét. A rendeletet a szlovák állampolgársági törvény azon kitétele alapján valósítják meg, amely lehetővé teszi, hogy államérdekből kivételesen olyan személyek is megszerezhessék a szlovák állampolgárságot, akik egyébként nem tesznek eleget azoknak a feltételeknek, amelyeket az odaítéléshez teljesíteni kell. A szlovák állampolgárság visszaállítását célzó kérelmeket írásban, személyesen lehet beadni az egyes szlovákiai megyeközpontok járási hivatalain illetve az ország külképviseletein. A beérkezett kérvények elbírálása várhatóan néhány hetet vesz majd igénybe, az érdeklődők számára a leg hamarabb február második felében állnak majd rendelkezésre érdemi adataik. A sokat vitatott szlovák állampolgársági törvény alapján - amelynek jelenlegi formáját 2010 júniusában fogadták el – a belügyminisztérium legfrissebb adatai szerint 984-en veszítették el szlovák állampolgárságukat, köztük 59-en a magyar állampolgárság megszerzését követően.

Deli Andor: Szerbiának nemcsak kötelessége, hanem érdeke is a kisebbségi jogok tiszteletben tartása

Szerbia mielőbbi EU-s csatlakozását sürgetve és a kisebbségi ügyek előmozdítása érdekében nyújtott be javaslatokat a Fidesz-KDNP képviselőcsoport az Európai Parlamentben. A képviselőcsoport javaslatainak előkészítését Deli Andor vajdasági származású fideszes EP-képviselő koordinálta. A Fidesz-KDNP EP-képviselőcsoportjának tagjai a mai nap folyamán számos módosító javaslatot nyújtottak be a szerb országjelentéssel foglalkozó európai parlamenti indítványhoz. Deli Andor az állásfoglalással kapcsolatban kiemelte: „A szövegtervezet igen hiányos volt, ezért képviselőtársaimmal számos módosító indítványt nyújtottunk be hozzá. Javaslataink két csoportra oszthatóak: egy részének az a célja, hogy támogassa a szerb kormány eddigi erőfeszítéseit, mert közös érdekünk, hogy Szerbia minél előbb csatlakozzon az Európai Unióhoz. Mind Szerbiának mind Magyarországnak fontos, hogy Szerbia ne távolodjon el az EU-tól, mert az nem kedvez sem a többségi nemzetnek, sem a vajdasági magyaroknak”. E módosító javaslatok is tükrözik Magyarország elkötelezettségét a szerb csatlakozás iránt. A módosítók másik csoportjába a kisebbségi kérdések tartoznak. „E javaslatokkal az volt a célunk, hogy a jelentésben hangsúlyosabban jelenjenek meg a kisebbségi témakörök és a kisebbségek védelme. Egyrésztől kérjük a nemzeti tanácsok hatásköreinek megtartását, erősítését és a működésükhöz szükséges finanszírozás biztosítását, másrésztől pedig a készülő szerbiai kisebbségi akcióterv vonatkozásában elvárjuk, hogy egy olyan kisebbségvédelmi mechanizmus álljon fel, mely biztosítja a jogszabályok hatékonyabb végrehajtását és számonkérhetőségét olyan területeken, mint a nyelvhasználat vagy a részarányos foglalkoztatás a közintézményekben” – hívta fel a figyelmet a Fidesz vajdasági EP-képviselője. Deli Andor hozzátette: „Szerbia nem tud jelentős előrelépést elérni az uniós tagsághoz vezető úton, ha a jogállamiságra való törekedés keretében nem szentel elegendő figyelmet a területén élő kisebbségek jogainak tiszteletben tartására. Ezért ez Szerbiának nemcsak kötelessége, hanem nyilvánvaló érdeke is.”

1944 – az elhurcolások éve

2014-ben volt a hetvenedik évfordulója annak a szomorú eseménynek, amikor a kárpátaljai férfilakosság tömegeit több évi kényszermunkára deportálták, ezenkívül szintén hetven éve hurcolták el a kárpátaljai zsidóságot koncentrációs táborokba. Ezen tragikus események kapcsán 2014 tavaszán a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Intézete Magyarország Miniszterelnöksége által kiírt Civil Alap pályázati program támogatásával egy rendezvénysorozatot indított el 1944 – az elhurcolások éve címmel. A programsorozat keretein belül sor került a holokauszt-emléknapra, a Kárpátaljai holokauszt. 1944 az „elhurcolások éve” című nemzetközi

tudományos konferenciára, 1944 – az elhurcolások éve. A kárpátaljai holokauszt és a „málenkij robot” emlékei vidékünkön című hallgatói konferenciára. Ezenkívül a kutatói intézet a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséggel és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszékével együttműködve konferenciát szervezett „Málenkij robot”. 1944 az „elhurcolások éve” címmel, továbbá „Málenkij robot” címmel kiállítás nyílt az Európai Unió támogatásával az Európai Parlament brüsszeli székházában, ami továbbra is megtekinthető a Magyarorszag Házában február 26-ig, amelynek megnyitóján beszédet mondott a látogató megjárta Gulácsy Lajos nyugalmazott kárpátaljai református püspök, akit fel is köszöntöttek kilencvenedik születésnapja alkalmából. Ezen rendezvénysorozat záróakkordja a főiskolán nyílt kiállítás. A rendezvényt Molnár D. Erzsébet, a képműállítás szakmai felelőse nyitotta meg. Beszédében elmondta, hogy az 1941-ben a kárpátaljai magyarorszag létszáma az akkori népszámlálási adatok szerint kb. 233 ezer főre volt tehető. Ekkor a nemzetiségbe történő besorolás az anyanyelv alapján történt. Ebbe a számba beletartozott a Kárpátalján élő magyarul beszélő zsidóság is. Ez az adat a II. világháború utáni évekre 100 ezer fő alá csökkent. A hatalmas mértékű csökkenés fő oka a holokauszt és a málenkij robot volt. E két tragikus deportálási hullám következtében alapjaiban változott meg Kárpátalja vallási és etnikai térképe.

